

Lapsed said vallavanaga mürada

lk 4 -5

TÄNA LEHES:

Juhtkiri lk 2

Mõisaturism
edukas lk 2

Malevasuvi
läbi lk 2

Kool ootab
külalisi lk 3

110 ja 112 lk 3

Lapsed käisid
matkal lk 6

Külaline
Ameerikast lk 7

Vana pilt lk 8-9

Hobid
nii ja naa lk 10

www.isetegija.net lk 11

Laupäeval, 20. oktoobril

XXIV TÕSTAMAA JOOKS

pikkus 7,5 km,
start kooli juurest kell 14.30,
kirjapanek alates 13.30
osavõtumaks 15 krooni

Arvestus veteranide (NV alates
1972, MV 1967), täiskasvanute
(N 1973-89, M 1968-89),
A (1990-91), B (1992-93),
C (1994-95), D (1996-97)
vanuseklassides

Saun, auhinnad parimatele, loosiauhinnad

LASTEJOOKS

1998 ja hiljem sünninutele,
start kell 14.15, pikkus 700 m,
osavõtumaksuta

KEPIKÕND

Start kell 14.30,
raja pikkus 7,5 km

TULE OSALEMA!

JUHTKIRI

□ Tuul ulub, möllab ja mässab akna taga, kolisab siibritega ning tuletab meelde, et sügis on lõplikult kohal.

Kell on kolm öösel ja kogu kodakondsete pere jalutab unenägude maal sügavas unes. Aeg-ajalt kostab norsatusi, kutsikate pere niutsib, haugatab ja matsutab vahelduva eduga. Mina toksin klaviatuuri ja uurin värskeid lehti, ei jõua ära imestada, et kas Pärnus on kõik hulluks läinud, sest liuvälja saaga ei näi ikka veel lõppevat. No jumaluke tehke Vallikäär, ka kena koht! Ministrid käisid määrasid kaemas, kah omapärane uudis, eriti kui kultuuriministerium määrasid majandama hakkaks. Ega ikka ei saa aru küll, miks mõistlikult ja arukatele meeste kohaselt ei saa Tori hobusekasvanduse probleemi lahendada. Ülejäänud lehed tõmbavad Tuiksood ristile ja teised parteid peavad peenikest naeru, sest nende luukere kallale ei ole hetkel vabu krõbistajaid. Sekka tuleb ka jätkuvalt verisemaid uudiseid tublidest eesti meestest, kes enne autoga sõitu minikut korralikud tropid teevad, sõbrad peale võtavad ja siis liukluses laibaorgia korraldavad.

Saabumas on järjekorral päev oma hädade ja rumalustega. Võibolla oleks vaimult palju tervislikum elada väljaspool selle ilma jamasid, kuskil metsas, eemal inimestest ja kommunikatsioonist. Muretsemata asjade pärast, mida me muuta ei saa, kuigi ma ei saa aru, mis seda takistaks.

Ülle Tamm

Mõisal külalisi jätkus

Taas on turismihoaeg läbi saanud ning siinkohal on hea aeg teha väikene kokkuvõte möödunud suvest.

Juuni algul avati taas Tõstamaa mõisas turismiinfopunkt, kus töötasid meie oma kooli usinad õpilased. Suur tänu teile tubli töö eest, Anette, Evelin, Riina, Liisa, Regina, Hedi, Maali, Mariia, Eda, Nele, Keiu ja Ly-Andra ning samuti suur aitäh Kirstile. Tüdrukud jagasid infot nii Tõstamaa valla kui ka naabervaldade matkaradade, vaatamisväärsuste, majutusasutuste, vabaaja veetmise võimaluste ja muuseumite kohta. Kohapeal tehti mõisa külalistajatele vastavalt nende soovile kas 30 või 60 minutilisi ekskursioone. Samuti laenutati telke, majutati külalstajaid, müüdi kohalike elanike poolt tehtud käsitöid, kohvi,

Malevlased külalisi teenindamas.

jäätist ja karastusjooke. Suur tänu teile, kes te pakkusite oma ilusaid ja huvitavaid käsitöid müüa. Loodetavasti jätkub meie koostöö ka järgmisel aastal.

Tõstamaa mõis osales ka sel aastal üle-eestilises mõisakoolide külastusmängus "Unustatud mõisad". Sellest mängust võtab osa kolmkümmend kuus mõisa, milles tegutsevad koolid. Teised mõisakoolid olid külalistele avatud

suve kuuel päeval, meie mõis aga kõikidel päevadel.

Kevadel oli meil väikene lootus, et sel suvel on Tõstamaa mõisal veidi rohkem külalstajaid, kui eelmisel aastal. Kokkuvõtet tehes selgus, et kolme suvekuu jooksul külastas Tõstamaa mõisa rohkem kui 3000 inimest. See on koguni 1000 inimest enam kui eelmisel aastal.

Ilusat sügist soovides,
Kristiina Lepik

Malevasuvi jälle möödus

Mõisa lilleaias ei lõpe töö mitte kunagi.

□ Tõstamaa Õpilasmalev kogub iga aastaga järjest rohkem tuure ja austajaid. Töö, lahe vabaaja veetmisviis, küllalt soodne palk - need kõik muudavadki maleva populaarseks.

Malevasuvi oli ka sel aastal mõnusalt traditsiooniline: juunis ja augustis olid tegevuses nn töomesilased, "Unustatud Mõisate" projektis oli toimetamas omaette meeskond ja läbi suve sagisid Tõstamaa mõisas mõisapreilid, korraldades suurepäraseid ekskursioone, kostitades külalisi kohvi ja buduaaripirukaga, kaubeldes infovoldikute ja vaimustavate käsitöötaiestega, samas ka öömaja pakkudes.

Kõigil sujus töö hästi nagu alati. Tavapärastelt turgutasid

tööindu erinevad maitseelamused Tõstamaa kauplusest. Ilusad ilmad, tervislik Matsiranna päevitus, Valgeranna kokkutulek ja Malevavaim viibisid ka sel suvel kohapeal.

Oleme üksteise üle rõõmsad ja täname kõiki poolehoidjaid ja kaasaalajaid, täname tööandjat Tõstamaa vallavalitsust ja vallavanemat Toomas Rõhu ning Pärnumaa õpilasmaleva juht Mati Sutti.

Ees on terendamas veel sügisene maleva lõpuekskursioon, samas pole mägede taga ka jõulud, seega ka uus malevasuvi.

Jõudu, tervist ja rõõmu kõigile!

**Tõstamaa rühma
malevlased ja
Kirsti Talu**

TOIMETUS

Toimetaja Ülle Tamm tel 505 5340 Küljendaja Pille Paalam,
Internet: www.parnumaa.ee/tostamaa/tt
Saatke meile oma jutte ja fotosid aadressil leht@tostamaa.ee

Levi: Tõstamaa PMÜ kauplus, Seliste Jaani pood, Pootsi pood,
Tõhela pood ja raamatukogu, Tõstamaa bensiniijaam.
Trükikoda Hansaprint
Tiraaž: 600tk

Projekti koordinaatorid aasta tagasi Göttingenis ettevalmistuskoosolekut pidamas.

Novembri algus toob jälle koolimajja külalisi

Alates 1. oktoobrist on meie kool jälle rahvusvahelises projektitöös osaleja ning 6. - 12. novembrini toimub Tõstamaa keskkoolis Euroopa Comenius koolide projektikoosolek.

Külla tulevad õpilased ja õpetajad Saksamaalt Göttingenist, Itaaliast Firenze lähistelt Scandicci, Soomest Imatrast, Eestist Vastse-Kuustest ja kahest Türgi koolist. Seega on koolil võrreldav 6 kooli 36 külalisega.

Nädala jooksul võtame ühiselt ette palju põnevat. Nii on näiteks kavas Eesti filmiõhtu, kus näitame külalistele palju vastukajad leidnud filmi "Klass". Meile tuleb esinema VAT teatri foorumteater, samuti toimub draamaklass, kus Pärnu teater "Endla" näitlejad meile lavalist liikumist õpetavad.

Külastame vaatamisväärsusi vallas ja Pärnumaal, toimub kanuumaat Soomaal,

samuti tutvustame kooli ja mõisa. Kavas on teha ühiselt kunstitöid, mis pärast näitusele ülesse paneme.

Projekti pealkirjaks valisime "Olla noor Euroopas..." ning see keskendub erinevate riikide noortele, nende probleemidele ja rõõmudele. Peaesmärgiks on õpilastega teatrietenduste loomine, et õpilased ise kirjutaksid stsenaariume, valmistasid dekoratsioone ning näitleksid. Eks seda põnevat tööd peab ka keegi juhendama ning neile on abiks mitmed pedagoogid. Meie koolis tegutseb tublilt Eve Rõhu näitetrupp ja selle ringi näitetrupi õpilastega saavadki mitmed projekti tegevused tehtud.

Appi tulevad veel kunstiopetaja Inger Vahuvee ning kuna töö toimub inglise keeles, siis on toeks õpetaja Anneli Võso. Organiseerimisele aitab kaasa ka õpetaja Liina Käär.

Oleme projekti koordinaatoritega teinud taotluse Euroopa Liidu vastavatele

asutustele, Eestis on selleks Sihtasutus Archimedes. Saime heakskiidu, et kahe õppeaasta jooksul ühiselt üritusi ja ettevõtmisi korraldada. Sel õppeaastal toimuvad veel kohtumised veebruaris kas Türgis või Soomes ja kevadel teatrifestival Saksamaal, kus meie õpilastel tuleb juba oma näidendiga lavalaudadele astuda.

Eelmine koostööprojekt, milles Tõstamaa kool osales, toimus aastatel 2003-2006 ja siis olid meie partneriteks koolid Poolast, Austriast, Portugalist ja Bulgaariast. Usun, et ka selle uue koostööprojekti käigus leiame toredaid sõpru, meie õpilased ja õpetajad parandavad oma keeleoskust ja me tutvume teiste maade kultuuri ja eluoluga, ühtlasi elavdab rahvusvaheline projekt ka kooli õppekava.

Soovin kõikidele projektis osalejatele usinat pealehakkamist ja julgust suhtlemisel!

Toomas Mitt,
projekti koordinaator

110

Pärnu politseiosakonnas registreeriti ajavahemikul 1.09 – 12.10.2007 toimumiskohaga Tõstamaa vald järgmised sündmused:

■ alustatud on kaks liiklusseaduse rikkumist, mille osas on alustatud kriminaalmenetlus:

■ 2.09 kella 18.46 ajal juhtis Valdur (1957) veoautot Mercedes Benz, omamata vastava kategooria mootorsõiduki juhtimise õigust, kui juhtimise õigus oli eelnevalt karistuseks ära võetud.

■ 8.09 juhtis Audru-Tõstamaa-Nurmsi tee 36. km sõiduauto Nissan Micra alkoholihoobes Ants (1971). Juht omas juba eelnevalt karistust.

■ Registreeriti ka kaks muud sündmust, mille osas on alustatud kriminaalmenetlus:

■ 16.09 Ermistu külas Tõstamaa vallas Pärnu maakonnas tekkis tundmatu kaassõitja ja 1966. aastal sündinud autojuhi vahel tüli sõiduauto Ford Ranger, mille käigus löi kaassõitja sõiduki juhti. Kui juht läks abi järele lähedalolevasse tallu, lahkus võõras sõiduauto.

■ 22.09 kella 17.30 ajal sisesid Pärnumaal Tõstamaa vallas Lõuka külas asutuse aiaga piiratud territooriumile kaks 16-aastast poissi. Esiargsetel andmetel sissetungimisega materiaalset kahju ei tekitatud.

■ Ajavahemikul registreeriti 40 väärteoteadet, millest 38 olid liiklusseaduse rikkumised.

Teatatud on neljast liiklusõnnetusest, milles inimesed vigastada ei saanud.

112

Septembri algusest on Tõstamaa vallas olnud 2 operatiivsündmust:

■ 15. septembril kell 17.38 põles Tõstamaa vallas Värati külas indiaani saun.

■ 3. septembril eemaldasid päästjad Pootsi külas teelt murdunud puu, mis ohustas liiklust.

Ruumid olid täpilised ja kui

Värskelt remonditud vanema rühma ruumid olid lastevanematest ja külastest tulvil. Olgu siis ka sümboolne pidulik ruumide avamine ja kõikide asjaosaliste tänamine, arvas vallavanem Rõhu. Mudilased olid valmistanud kandikute viisi tikuvõileibu ja kokatädi ohtralt õunakooki.

Hiiuimaalt pärit moosipurgid kingiti sisekujundaja Ingrid Kuulile, arhitekt Kristjan Kullerkannule ja projektijuht Tiia Kõvaskile. Samuti saavad suu magusaks teha OÜ Ardis Ehituse esindajad.

Lapsevanem Inger Vahuvee sõnul on ruumid kenad ja värvilised, mitmel pool kasutatud ringi motiiv loob sõbralikuma ja lahkema meeleolu. Armas ja tervislik on ka täispuidust mööbel. Väljastki hakkab maja nüüd

hästi maitstes kook

tulijale kenamana ja armsamana silma.

Lapsed seletasid, et nende lemmikkasvataja on Aidi, kes neile ikka raamatut ette loeb ja on muidu hea ja et uutes voodites on hoopis ilusamad unenäod. Juhataja Aita ütles, et viimasel ajal on isegi puudujaid vähe, sest kõigile meeldib uutes ruumides väga.

Välja kuulutatud lasteaia nime otsimise konkursile laekus hulk ettepanekuid ning kõige enam meeldis töötajatele Marge ja Kevin Päästeli pakutud "Kukerpall". Pärast külaliste lahkumist ütlesid lapsed, et kõige ägedam oli vallavanaga mürada ja talle otsa ronida.

Peeti ka plaani teiste rühmade remondi asjus, nii et järgmine müramine pole enam mägede taga.

Naisteklubi alustab taas

□ Sügis on saabunud, naistel kapsad-kaalid keldris ja aega jälle rohkem.

Päris mitmed on huvi tundnud ja küsinud, kas ikka hakkame uuesti koos käima. Loomulikult, sest meil oli talvel ja kevadel ju mitmeid päris vahvaid ettevõtmisi. Esimene sügisene koosviibimine toimub juba 22. oktoobril, kell 18 taastusravi ruumides. Peame plaane edaspidiseks ja üritame moodustada seltsingu, millel on oma põhikiri ning reeglid, et oleks võimalik ka projektidega raha taotleda. Et jutuaamine lõbusamalt läheks, võiks kohvilauale kaasa võtta midagi suupärast – oma lemmikretsepti järgi küpsetatud kooki või pirukat. Ehk raatsite talvevarudest mõne hoidisepurgi tuua ning selle valmistamise nippe ka teistele jagada. Ja kellel pole aega olnud midagi küpsetada - keeta, ei pea sellepärast tulemata jätma. Teistele tunnustuse ja gajaid on ka vaja. Rõõmsa jälleenagemiseni!

Aita Lind

Manijale suitsuandurid

□ 5.oktoobril paigaldasid Lääne-Eesti Päästeskuse töötajad projekti "Tuleohutu kodu 2007" raames Manilaiu majapidamistele suitsuandureid ning jagasid informatsiooni tuleohutuse kohta.

Saarel asuvatele majapidamistele paigaldati kokku 16 andurit. Tõstamaa vallavalitsus toetas projekti suitsuandurite ostmise eest.

Anu Peterson
abivallavanem

Lapsed käisid matkal

Mõtle, mis on sellel pildil valesti.

Rahvusvahelisel televisepäeval käisime algklasside õpilastega matkamas.

Seekordsel retkel oli kaks eesmärki: sügise saabumise endes looduses ja milliseid väärtusi esineb loodushoios.

Alljärgnevalt kirjutavdki lapsed oma tähelepanekutest matkateel. Laste tekstides on parandatud mõned kirjavead, aga kirjaviis ja sõnastus on muutmata.

Õpilastega käis matkal ja kogus kokku ka kirjad Efeline.

Esimene kiri

Läksime Tõstamaa jäätme- punkti ja vaatasime, mis on valesti.

Seal, kus tuli panna vanad rehvid oli üks katkine lapsevanker ja seal kus tuli panna klaas oli pandud paber ja muid valesid asju.

Siis suundusime Paisjärve äärde. Teel pidime korjama

viimaseid sügisel õitsevaid lilli. Iga õie eest sai võistkond ühe punkti. Ka seal korjasime metsa alt palju prügi

Laura Jõe,
4. klass

Teine kiri

Me leidsime jõest pudeleid, krõpsupakke ja pabereid.

Jäätme punktis olid akude juures hoopis paberid, kummide juures kohvimasin ja plekkpurgid olid laiali maas.

Paisjärve ääres metsa all olid pudelid, pappkarbid, kõrvits, paberilehed ja klaasikilud. Inimesed peaksid hoolikamalt olema ja prügi õigesse prügikasti panema.

Jaan-Johannes Lumera,
4. klass

Kolmas kiri

Läksime prügisorteerimis- kohta.

Seal oli üks kast, kuhu oli peale kirjutatud paber, aga sees olid hoopis klaasitükid. Õues oli veel üks külmkapp. See pidi tegelikult ruumis sees olema.

Nägime palju erinevat prügi, millest osa olid pandud vale koha peale.

Lauluväljakult korjasime palju prügi ja viisime prügikasti. Nõme oli see, et metsa all oli diivan ja tool.

Pärast mängisime lähedaid mängu.

Richard Veeväli,
4. klass

Neljas kiri

Käisime loodusmatkal. Meil olid silmad lahti ja vaatasime, mis on õigesti, mis valesti ja mängisime võistlusmänge.

Leidsime metsa alt väga palju prügi. Metsarajal leidsime pudeleid, purke, pakendeid, klaasikilde jm.

Prügi ei tohi maha visata! Plekkpurk laguneb 200 aastat. See on väga pikk aeg. See pärast ärge visake plekkpurke maha ja ka muud prügi. Nende jaoks on valmistatud prügikastid, et prügi sisse panna, mitte maha visata.

Kristiina Sireli,

Uus õpetaja tuli Ameerikast

Tere! Minu nimi on Everett Darling ja mul on väga hea meel, et saan olla inglise keele õpetajaks Tõstamaa keskkoolis.

Ma olen pärit USA-st ja enne siiatulekut elasin Seattle'is, mis asub Ameerika loodeosas. See paik on kuulnud oma võimsate vulkaanide, iidsete vihmametsade ja rokkaristide poolest, nagu näiteks Nirvana või Jimi Hendrix.

Ma olin üliõpilane, kui ma esimest korda Eestist kuulsin. Alguses oli see minu jaoks lihtsalt üks maa, mille kohta võis uudistest aeg-ajalt midagi kuulda või mõnest õpikust mõnd fakti lugeda. Siis aga hakkasin selle kohta internetist rohkem infot otsima ja see maa tekitas minus järjest suuremat huvi.

Oma viimasel ülikooli aastal sain ma stipendiumi, et tulla Eestisse ja teha siin dokumentaalfilm talvisest maastikust. Ma reisisin mööda Eestit ringi, Tallinnast Tartusse ja Võrust Kuressaarde, püüdes kaameraga tabada jää erinevaid nägusid, lund, linde, talveunes puid ehk siis võimalikult suurel hulgal floorat ja faunat. Minu jaoks oli Eesti üks suur väljakutse, eriti eesti keel ja külm pime talv.

Niipea, kui olin peale filmimist Ameerikasse naasnud, teadsin kohe, et tahan Eestisse tagasi tulla. Ma lõpetasin ülikooli, saades kraadi inglise keeles, ajaloos ja meedias ning lisaks omandasin CELTA tunnistuse Bulgaarias. Peale seda töötasin inglise keele õpetajana Seattle'is kuni ajani, mil tulin siia.

Te võite ilmselt küsida, miks ma just Tõstamaale tulisin, kui Eestis oli valida nii mitme kauni paiga vahel, kus elada ja töötada.

Vastus sellele on tegelikult väga lihtne. Kui ma olin esimest korda Eestis, tundsin ennast väga koduselt just rannäärsetel aladel.

Ma teadsin, et kui ma tulen Eestisse tagasi, siis minu esmaseks valikuks oleks elada

Everett Setumaaga tutvumas.

da kusagil vee lähedal, ja mere oma lähedusega on alati püsiv inspiratsiooni ja rahu allikas.

Kui need lapsed on Eesti tulevik, siis on see üks üsna helge paik.

Samuti teadsin ma, et kui ma tahan ära õppida eesti keele, pean ma elama kusagil väikses asulas, et mitte igal sammul inglise keelega vabalt toime tulla, nagu see

toimib suurlinnas.

Kuni praeguse hetkeni olen ma oma eluga Tõstamaal väga rahul.

Kõik on olnud minu vastu väga sõbralikud ja lahked ja ma siiralt soovin siit leida sõpru ja õppida ära eesti keel.

Eesti keel on inglise keele rääkijale päris suur ja raske väljakutse, aga minu meelest on see keel ka väga ilus ja meelodiline. Kuigi selle omandamine võib võtta aega, on see kindlasti seda väärt, et rikastada oma maailmapilti ühe erineva mõtte- ja suhtlusviisiga.

Meie kooli õpilased on inglise keeles väga head ja väga taibukad. Kirjutasin ühe

le oma sõbrale kirja, kus ma kirjeldasin mõningaid õpilasi kui renessansiaja inimesi ehk siis lihtsalt kui inimesi, kes on andekad mitmetes erinevates asjades.

Paljude õpilaste puhul pole sugugi mitte ebatavaline, et nad on huvitatud nii lugemisest, kirjutamisest, sportidist, tantsimisest, muusikast kui ka näiteks ajaloost.

Mulle on avaldanud sügavat muljet meie õpilaste globaalne mõtteviis ja mina arvan, et kui need lapsed on Eesti tulevik, siis on see üks üsna helge paik!

Everett Darling,
inglise keele õpetaja
Tõlkis Anneli Võso

Saiauki Sepa talu häärber, ehitatud 1937.

Vana pilt jutustab

Vana pilt jutustab rehielamute jätkuks lühematest majadest ehk nn. häärberitest. See uhke sõna häärber võeti kasutusele mõisa eeskujul.

Uute majade ehitamise eeskujuks olid mõisa- ja muidugi ka linnamajad. Elujärje edenedes hakati suuremates taludes juba 19. sajandi keskpaigas ehitama häärbereid (elumaju ilma loomalaudata).

Tõhela paikkonnas on varasemaid 1875 ehitatud Kõõsa Jüri talu häärber Männikuste külas ja umbes samal ajal endise Laasna küla Laagitsa Ülaltoa /nüüd Lagritsa/ häärber.

Uus aeg tõi rehepeksumasinad ja rehetoa tähtsus vähenes. Hariti uudismaad, peeti rohkem loomi, vaja läks suuremaid lautasid. Rehealuseid laiendati juurdeehitusega na-

Krikaluse Vaino häärber, ehitatud 1938.

Kõõssa Jüri talu häärber, ehitatud 1875.

gu Alu külas Pärna talus, Häidastes Saratopis ja veel paljudes taludes.

Sageli aga otsustati ehitada uus elumaja ja senine väga vana rehielamu jätta loomalaudaks. Muidugi ehitati ka uusi loomalaute, eriti peekoni kasvatamise aegadel.

Meenutame siinjuures mõningaid häärbereid: Leelastes Oti Jaagupi (1911, nüüdseks hävinud), Tõhela külas Kirikaluse Andruse (Kirikaluse Martini, 1922), Häidastes Tanni (Küti 1923), Alu külas Kõlujaani (1925, asub praegu Tõhelas Lauril) ja Kirastes Tänavatse (1930). Just enne viimast sõda said peaaegu valmis Tõhela külas Saianuki Sepa (1937) ja Kirikaluse Vaino (Aleksander Kunder 1938).

Siinjuures pole üles loetud kaupmeeste maju.

1939. aasta tuleõnnetus Männikuste külas Mätta Uue-toa talus tõi sinnagi uue, perepoja Tondi sõjakooli viimase ülema, kolonel Karl Lauritsa enda projekti järgi ehitatud elumaja.

Saianuki Sepa

Saianuki Sepa uue maja projekti autor on kuulus kunagine Pärnu linna peaarhitekt Olev Siinmaa. Hoone on väga kaunis ja imehästi sobitatud talu teiste hoonete, kuuseheki ja õunaaiaga.

Majas on kuus tuba, neist suurim on saal, mis pidi mee-

nutama endisaja rehetuba. Ülakorrus jäi välja ehitamata. Maanteepoolse seina sissekäiku kaunistab sammas (peremehe Jaan Sepa sõnul maksnud see ühe lehma müügihinna).

Uhke sõna häärber võeti kasutusele mõisa eeskujul.

Vana rehielamut kasutati mõnda aega loomalaudana. Hiljem oli selle varemetes väike nägus saun. Nagu maja, nii jäi ka elu selles majas lõpetamata, sest pere viidi Siberisse.

Nad tulid küll tagasi, kuid aeg oli läinud! Hoone seisab tühjal.

Kirikaluse Vaino

Kirikaluse Vaino talu Aleksander Kunderi (1908-1990) pere kolis oma uude majja 1938. Peremees ise tegi häärberi projekti. Ehitamisel oli abilis maja katuse alla saamiseni (katusesindlid lõi ise oma sindlimasinaga). Edasi tegi peremees kõik ise. Maja on nägus avarate valgusküllaste tubadega, lääne küljel kena klaasveranda ja idaküljel esik. Poole maja all on kelder, olemas oli ka puurkaev.

Vanast rehielamust sai loomalaud - rehetoast karjaköök, kambritest puhassigala. Piimakari (8-10 lehma) puhtatõuline.

Kunder aina ehitas – hobusetall (2-3 tori tõugu hobust) sai omatehtud tsementplakkidest, talli otsa ehitas heinaküüni.

Puukuuri katusel oli tal tuuleturbiin (jahvatas linna-seid ja loomajahu, ka külaraahvale). Laadis autoakusid, neid kasutati toas elektrivalguse saamiseks. Rajas suure õunaia.

Praegusajal paistab eemale kaugele kõrgeks ja kohavaks müüriks sirgunud talu kuusehekk. Maja ülakorrus jäi välja ehitamata.

Pere küüditati, perenaine jäi siberimulda. Kenas kodus jätkavad Aleks'i tütred ning õunaaias sumisevad endiselt mesilased.

Aleksist jäi Siberissegi Kunderi nimeline aed. Ta oli koduloohuviline, uuris läheduses kivikalmeid, Võlla raba servas on ta leidnud inimasutuse jälgi ja kaevukohti, kivikääpaid, hoone vundamendi jälgi jm.

Asjailmunud (2007) "Eesti taluhäärberid" (koostaja Heiki Pärdis) teine osa (ka 2005 ilmunud esimeses osas) on leida mitmeid sinne paikkonna taluehitisi.

Vaike Hang,
koduloouuriija

Muutlikud ilmaolud on ohtlikud

□ Aastaaegade vaheldumine on iga-aastane paratamatus, aga nagu alati kipub mõni asi justkui ootamatult tulema. Ikka juhtub sügis-talviste muutlike tee- ja ilmaoludega õnnetusi, kus õigete sõiduvõtete ja -kiiruse valikuga saanuks vigastusi kas ära hoida või viia riskid miinimumini.

Ilmaennustajad lubavad öiseid miinuskraade ning kohati ka lumelõrtsi. Mootorsõidukite juhtidel tuleks seepärast kriitilise pilguga üle vaadata oma sõidukite tehnoseisund. Tasub kontrollida, kas autol on nõuetekohased rehvid, kas klaasipuhastajad on töökorras ning kindlasti tuleks üle vaadata ka valgustusseadmed.

Kõigil juhtidel, eriti aga väheste sõidukogemuste omajatel, tuleb meeles pidada, et sügis-talvisel ajal on oluline teeoludega arvestamine ning tee- ja ilmaoludele vastava sõidukiiruse valimine, et mitte seada ohtu enda ega teiste liiklejate elu ja tervist.

Kiirusele osutavad liiklusemärgid viitavad suurile lubatud sõidukiirusele, aga ei kohusta nii kiiresti sõitma. Kui ikka ilm on sajune, nähtavus piiratud või teeolud halvenenud, ei tasu häbeneneda ka aeglasemalt sõitmist, sest olulisim on ohutult sihtpunkti jõudmine.

Praegusel, lehtede langemise ajal tuleb ka lehtedega kaetud teedel-tänavatel olla ettevaatlik, sest märgadel lehtedel sõitmine on üsna sarnane jääl sõitmisega - väiksemagi eksimuse korral võib auto kaotada juhitavuse ning tagajärjed on ettearvamatud. Ka tuleb arvestada sellega, et niiskena näiv asfalt võib tegelikult olla jääs.

Lääne PP meeldetuletused vahendas

Kaja Kukk
komissar

Hobidest nii- ja naapidi

Hobid on ühed naljakad asjad. Need kulutavad ohtralt inimese aega, raha ja teab mida veel. Aga ilma nendeta ka ei saa, sest enamasti on hobid need, mis teevad taju heaks ja pakuvad meelerahu, põnevust, adrenaliini jne.

Olen mitmeid kordi kuulnud kuidas paar meest on uhkusest puhevil rinnaga teatanud, et nende naised on nende hobi – ja igakord, kui ma sellist väljendit kuulen, tekib minus imetus, et kuidas saab keegi lähedastest olla minu jaoks hobi?

Vastavalt Wikipedia definitsioonile on hobi ehk harrastus töövälisel vabal ajal harrastatav tegevus rahulduse saamiseks ning üldise töövõime taastamiseks, et endaga toime tulla. Tuntumad hobid on tervisesport, mälu-mängud, asjade kogumine ja korramine.

Selle definitsiooni kohaselt saab ilmselt naine siiski olla hobi, sest esiteks saab naise-ga töövälisel ajal teha tegevusi, mis pakuvad rahuldust ja aitavad üldist töövõimet taastada. Ilmselt aitab naine sageli mehel ka iseendaga toime tulla.

Kui nüüd edasi arutleda, siis teiseks mahub naine, kui selline, väga erinevate hobide loetelude alla. Näiteks tervisespordiks sobib naine hästi – kõikvõimalikud füüsilised tegevused. Samuti on naisega hea mälumängu korraldada – musi, kus mu sokid on? Kallis, kas sa mäletad, kus mu ülikond on? Kallikene, ma

Koolipapa Toomase pil-distamishobi on kõigile teada. Mitte ammu kurtis Mitt, et tegemata asjade nimekirj on pikk ja lihtsalt ei jõua kuidagi isegi neid kõige kiiremaid asju ära korraldada. Ja nõnda jätabki ta ta hetketi kõik sinna-paika ja kihutab metsa või mere äärde, et lõhnava samblas veidi mütata ja kena pilt välja võluda, unustades igapäeva mured, et siis jälle kosunult reaalsusse naasta.

tõesti ei oska öelda, kus ma ilse oõ veetsin.

Naine sobib hästi ka asjade kogumise alla. Ma usun, et igaüks võib nimetada ühe mehe, kes just nimelt kogubki naisi (abielud, vallutused jms). Enamasti sellised naised-kogujad peavad oma vallutuste ja võitude üle arvestust, et siis õlleklaasi taga sõbrale usalduslikult rääkida, kui palju neid asju ehk siis naisi tema kogus juba on.

Ma pean tunnistama, et selliste hobide kõrval tundub minu hobi – raamatud, nende korramine ja lugemine, üpris mannetu. Ja ega teistegi omad paremad pole. Ema näiteks taastab oma töövõimet ja rahuldab end metsas

külmetades, et saada kasvõi üksainus fotoplõks mõnest karvasest metsaelukast. Minu vend veedab enamuse vabast ajast uurides hiilgavate silmadega mõnd rauast jublat, mida annaks vanale Jawale juurde putitada. Ja paps – tema teebki enamasti tööd ja hobiks on jällegi töö. Ma küll pole aru saanud, kuidas ta oma üldist töövõimet niimoodi taastab, aga rahuldust see talle vist pakub...

Ja mitte keegi minu tutvavatest ei nimeta oma hobiks teist inimest.

Aga las see olla, kui keegi arvab, et naine, mees, laps või keegi teine on tema hobi, siis mis minul selle vastu olla saab? Harrastuse valib igaüks

endale ikkagi ise. Siinjuures aga kutsuksin kõiki harrastajaid endast märku andma: mis hobiga tegelete ning kas teil on midagi, mida võiks teistele vaatamiseks välja panna?

Teie hobidest loodan koostada huvitava näituse kohalike elanike hobidest, mille avamine toimub detsembris Tõstamaa mõisas.

Minu kontaktid on: telefon 508 3834 ning meiliaadress: liina@tostamaa.ee. Kes uuema aja tehnikat aga kasutada ei armasta, sel palun kirjutada aadressil Kalli mnt 13, Tõstamaa 88101.

Tulist kogumiskirge soovides,

Raamatukoi Liina Käär

**Reedel,
26. oktoobril
kell 17 toimub
SELISTE KÜLATOAS
KÜLAKOOSOLEK**

Kavas külavanema ja külaseltsi
tegevusega seonduvate
küsimuste arutelu.

**Ootame
kõiki külaelanikke!**

TÕSTAMAA RAHVAMAJA KOHVIK

**AVATUD: kolmapäeviti ja neljapäeviti kl 18 - 23
reedeti ja laupäeviti kl 20 - 02**

**TERE
TULEMAST!**

Pakume ka õhtusööki (soovitavalt eettetellimisega)
Võimalik reserveerida kohvik eraüritusteks

Teid teenindab Maire Adler (tel 521 3471)

Inimene õpib kogu elu...

Elukestev õpe, enesetäiendamine, meelelahutus, hovid – need märksõnad iseloomustavad ka raamatukogu töid ja tegemisi.

Tõstamaa raamatukogu töötaja Marge Päästel'i eestvõtmisel toimus septembrikuus Tõstamaal üks tore üritus, mis tõi siia huvilisi ka kaugemalt. Sellest pajatab Marge nüüd alljärgnevalt lähemalt.

Lea Rannik,
raamatukogu juhataja

Olen juba pea poolteist aastat olnud Eesti käsitööfoorumi (www.isetegija.net) liige. Sinna on koondunud eestlased üle suure ilma. Sealt võib leida huvitavaid ideid, mida saab oma kätega teha (kudumine, heegeldamine, ehte valmistamine, viltimine jne) ja näidata teistele oma tehtut.

Ühe piirkonna isetegijad saavad kokku kord kuus, et seltsis midagi huvitavat teha või õppida. Septembris pakusid Pärnumaa isetegijatele või-

Klaasikildudest kujundite ladumine on põnev.

Foto: Margit Kurvits

maluse tulla Tõstamaale kooli käsitöö õpetaja juurde klaasikunstiga tutvust tegema.

22. septembri pärastlõunal ootaski meid õpetaja Inger Vahuvee. Kokku oli meid

kaheksa: Pärnust, Pärnumaalt ja üks isetegija arvas, et Tõstamaa pole Tallinnastki liiga kaugel.

Algul tutvustas Inger meie klaasi kasutamise võimalusi ning jagas häid soovitusi. Näitas ka varasemaid töid, mida ta on teinud koos õpilastega tundides ja käsitööringis.

Siis asusime ise tegutsema. Saime proovida klaasi lõikamist ja traadi väänamist oma tööde tarbeks. Piirid seadis ahi.

Eeltööd tehtud, sättisime klaasikillud kenasti paika ja pistisime ahju. Kuna klaas on pika toimega siis tahab ta terve ööpäeva ahjus olla, seega tuleb olla kannatlik ja ootada oma näputöö valmimist.

Kõik valminud tööd olid imelised. Kahjuks oli ka paar ebaõnnestumist, sest klaas ei talunud kuumust ja purunes.

Lõbusas seltskonnas sai veedetud mõnus õhtupoolik. Peeti ka plaani, mida edaspidi õppida. Oktoobrikuusel kokusaamisel õpiti nõelviltila lambaid ja päkapikke.

Marge Päästel

Õpetajate päeva puhuks korraldas vallavalitsus lasteaja ja kooli õpetajatele õuesõppe päeva Matsalus. Vaadeldi linde ja räägiti loodusejutte. Muuhulgas muretses vallavanem naljaga pooleks soolise võrdõiguslikkuse pärast koolis. Asi päädis sellega, et järgmisel päeval, mil kooli juhtis noor direktor Maido Palusalu, saabusid kõik naisõpetajad tööle meesteks kostümeerituna. Nalja ja lusti oli küllaga.

TULE PEOLE!

Tõstamaa rahvamaja
laupäeval,
20. oktoobril kell 21
Tantsuks mängib
ansambel "QVALDA"
Tartumaalt
Pilet 50.- kr.

**JÄÄTMEPUNKT
ON
TALVEPUHKUSEL**
Oktoobrit saab
jäätme punkti tuua
jäätmeid
ainult eelnevalt
Kalev Martsoniga
kokku leppides.
Kalevi telefoni
number on
522 3024.

Oktoobrikuu juubilarid

ELIKONIDA METSA 93
Peerni küla

LAURA KORNFELDT 93
Männikuste küla

JUHAN HANNUS 88
Lõuka küla

ELLA RANDI 83
Lao küla

ANDREI KASE 82
Päraküla küla

NIINA ALLIKAS 82
Tõlli küla

LINDA MÄNNAMÄE 78
Ermistu küla

ANTI HEINLA 73
Lõuka küla

AINO SIIG 73
Värati küla

MAIRE KIIRATS 71
Tõstamaa alevik

ENDEL VAINAMÄE 70
Alu küla

ENDEL METSAMÄGI 65
Tõstamaa alevik

REIN RAND 65
Tõlli küla

ELGI ÄÄREMAA 60
Tõstamaa alevik

MILVI REA 60
Tõstamaa alevik

KUHU MINNA

Laupäeval, 27. oktoobril
kell 20.30 **Tõhela rahvamajas**

LÕIKUSPIDU

Õhtut juhiwad Enn Klooren & ansambel Elu-
mees. Riietus vaba, kohustuslikud elemendid:
prillid, vuntsid või huvitav soeng

Piletid eelmüügis Tõhela kaupluses 18. - 25. oktoobrini
100.- krooni (sisaldab pidulauda), kohapeal 150.- krooni (ilma
peolauata). Infot saab Siivi Kiiratsilt tel. 5669 1603

Reedel, 2. novembril
kell 19 **Merelaiu puhkekülas**
esineb Pärnu suupilliklubi Piccolo trio. Pärast
tants. Pilet on 25.-

Laupäeval, 10. novembril
Tõhela rahvamajas

ISADEPÄEVA PIDU järgi reklaami!

Käsitöö huvilised! LAPITÖÖDE KURSUS ALUSTAB TEGEVUST

laupäeval, 20. oktoobril kell 11
Tõstamaa käsitöötoas
(raamatukogu kõrval)

Küsi infot Pille Martsonilt
tel 523 0820

Kaasa võtta pliats,
joonlaud, ja
ruuduline
paber!

